

Maandag 9 november 1914 – ochtendeditie

Uit België.

Er zijn aan de Duitse posten op de Belgisch-Nederlandse grens zeer strenge orders verstrekt om vanuit België niemand naar Nederland te laten vertrekken, tenzij men in het bezit is van een te Antwerpen, Brussel of Turnhout door de Duitse Kommandantur afgestempelde pas, die slechts voor 1 dag geldig is. Iedereen, zonder onderscheid van leeftijd of nationaliteit, valt onder deze bepaling. Aan de wegen te Galder, Strijbeek, Meerle en Wernhout zijn de Duitse posten aanzienlijk versterkt. Tengevolge van bovenbedoelde maatregel is gisteren te Wuustwezel, aan het eindpunt der Belgische tram van Antwerpen, een grote opeenhoping van reizigers ontstaan, die vergeefs trachtten Nederland te bereiken.

Zwerftochten op het oorlogsterrein.

Brussel, 6 november.

Na alle verhalen van geconfiskeerde auto's, behoorde er enige durf toe, met een dergelijk voertuig de grenzen te passeren, maar, daar ik over de schitterendste papieren beschikte en een Duitse handelaar liet meerijden, besloot ik het er nog eens op te wagen, temeer, daar ik van de weg over Antwerpen, waar al die in beslagnemingen waren voorgekomen, afzag en de veiliger weg over Baarle-Nassau nam. Zo reed ik dan de vierde november daar de grenzen over, nadat mij door een Nederlands officier meegedeeld was, dat het zeer gevaarlijk was. Ik verwonderde mij enigszins over de waarschuwing, maar kreeg later te Brussel de uitleg, dat, op verzoek van het Nederlands gezantschap aldaar, in het vervolg een dergelijke waarschuwing aan iedereen gegeven zou worden voor hij zich met een auto in het Duits-Belgische gebied waagde, daar het onmogelijk werd op de talrijke

klachten van Nederlandse onderdanen, wiens auto's afgenomen werden, gevolg te geven. De heer van Vollenhoven had alleen op de 4^e november zes automobielen terug moeten halen. Als men nu bedenkt, dat deze alle opgezocht moeten worden en er eindeloze conferenties tot het opzoeken moeten leiden, kan men begrijpen, dat dit extra werk door het gezantschap, dat buitendien toch reeds zo met werkzaamheden is overladen, niet gaarne gezien wordt, en men het verkeer per automobiel zoveel mogelijk wil beperken.

Nu moet toegegeven worden, dat dit verkeer werkelijk alle grenzen te buiten ging. Pleziersochtjes heen en terug werden georganiseerd en men zag auto's vol dames de slagvelden afrijden. Daarbij kwam, dat de firma's te Brussel, die passagiers naar en van Nederland brengen, als paddenstoelen uit de grond schoten. Voor mij ligt een lijst van meer dan 20 adressen, door het Nederlandse gezantschap verzameld, die alle dit lucratieve beroep uitoefenen.

Velen der passagiers hadden geen papieren en er wordt van Duitse zijde zelfs beweerd, dat spionage op grote schaal bedreven werd, waarom de Duitsers nu het autoverkeer geheel willen stremmen.

Maar voorlopig bemerkte ik daarvan op de door mij gekozen weg zeer weinig.

In tegenstelling met de laatste berichten waren er bij het betreden van België geen douanen op deze weg, noch Duitse, noch Belgische, en de Duitse soldaten van de grensbewaking lieten ons gemakkelijk passeren.

Over Turnhout, Herentals en Aarschot kwamen we te Leuven zonder een enkele maal aangehouden te zijn of ook zelfs maar een Duitse post gezien te hebben.

Te Leuven wordt alle mogelijke moeite gedaan om de graanmolens weer aan het werk te krijgen. Het te Antwerpen veroverde graan wordt bij treinen vol hierheen vervoerd en gemalen, waarop het weer gedeeltelijk naar Antwerpen terug gaat, maar voor het grootste gedeelte voor de Duitse troepen aan het front wordt verzonden. Tussen de puinhopen van Leuven dwalen reeds allerlei slag van bedelaars, die postkaarten, lucifers, sigaretten en andere artikelen te koop aanbieden. Er wordt hier reeds veel armoede geleden.

Op deze tocht heb ik ook iets gehoord over de redenen, waarom de stad Brussel de bekende boete van vijf miljoen frank zou zijn opgelegd. Een der hoogste magistraten heeft mij daarover het volgende medegedeeld:

Toen de Duitsers hier binnenkwamen, verlangden ze 50 miljoen van de stad, en schrik niet, 450 miljoen van de provincie Brabant. Brussels gemeenteraad trachtte aan te tonen, dat de stad de eerste niet kon betalen, maar dat de tweede helemaal belachelijk was, daar de provincie uit de kleine som, die in de begroting werd toegestaan, 5 à 6 miljoen per jaar, en die altijd reeds verbruikt was, voor ze gestort werd, geen boete kon betalen, daar er geen directe inkomsten, maar wel uitgaven waren. Na lang over en weer praten hebben de Duitsers dan ook van deze oorlogsschatting aan de provincie afgezien en gaven tevens de gemeenteraad 8 dagen tijd om de 50 miljoen bij elkaar te brengen, gedurende welke tijd zij beloofden niets te zullen rekwireren.

Burgemeester Max plakte daarop de bekende proclamatie aan, dat gedurende 8 dagen door het Duitse legerbestuur niets zou gerekwireerd worden.

Daarvoor werd hij reeds de volgende dag ter verantwoording geroepen en ofschoon hij het schriftelijk bewijs van deze

overeenkomst kon overleggen, werd hem door de nieuwe gouverneur der stad medegedeeld, dat zijn voorganger dit mogelijkwijze toegestaan had, maar dat hij een hogere graad bekleedde dan deze, en het besluit niet erkende. Nieuwe onderhandelingen waren hiervan het gevolg, en ten slotte werd er afgesproken, dat er 20 miljoen betaald zou worden in 5 termijnen van 4 miljoen elk. Vier termijnen werden hiervan geregeld betaald, en de vijfde zou juist vervallen, toen Max bij de gouverneur ontboden werd en hem gevraagd werd, wat hij dacht van de overige 30 miljoen.

Max toonde zich uiterst verbaasd, en zegde gemeend te hebben, dat de rest der straf geschonken was en de 20 miljoen de gehele betaling zou uitmaken.

De Duitse gouverneur bleek het hiermede volstrekt niet eens en wilde de 30 miljoen, waarop Max dadelijk bevel gaf aan de bank om de betaling van de laatste 4 miljoen, die reeds gereed lag, te stoppen, tot het zeker was, dat de Duitsers deze als de laatste betaling zouden beschouwen. Toen ging het hard tegen hard. De gouverneur beweerde, dat Max zijn belofte brak, Max daarentegen, dat de Duitsers het deden en het slot was de bekende gevangenneming van Max, die op het ogenblik te Glatz in Silezië in een fort gevangen zit.

De gemeenteraad kreeg toen aanzegging, dat hij van zijn functie ontheven zou worden en de Duitsers het beheer der stad zouden overnemen, als de oorlogsschatting niet betaald werd.

Daarop volgden weer eindeloze onderhandelingen en het slot was, dat overeen gekomen werd, dat in het geheel 45 miljoen betaald moest worden.

Dat is nu gebeurd, maar de Duitsers wilden er de overige 5 miljoen toch nog uithalen en straften een politieagent, die een officier had beledigd, met 5 jaar gevangenisstraf en de stad met 5 miljoen.

Nu is het de kwestie, dat, wanneer de Duitsers hiermee doorgaan, de stad Brussel telkens bij een vergrijp van een van haar beambten geld zal moeten betalen, terwijl het haar onmogelijk is al die mensen te controleren.

Het geval wil, dat de Duitse officier, die beledigd werd, in burger was en de Duitse gouverneur voor enige tijd op een desbetreffende klacht van de gemeenteraad geantwoord heeft, dat er geen geheime agenten in burger zijn. De Brusselse agent kon dus niet weten, dat hij met een Duits officier te doen had, daar deze niet in uniform was.

Het is te begrijpen, dat er krachtig geprotesteerd is, maar alweer wordt er gedreigd, dat, wanneer de boete niet voor of op 10 november betaald is, de Duitsers het bestuur der stad zullen overnemen, en ofschoon de gemeenteraad een memorandum heeft ingediend, zal hij, omwille van de vrede, toch wel betalen.

Van Franse zijde.

Het communiqué van gisteren der Franse legatie te 's Gravenhage luidt:

Gisteren heerste er een betrekkelijke kalmte aan de IJzer, stroomafwaarts van Diksmuide. In die stad en te Bikschote zijn de vijandelijke aanvallen afgeslagen. Ten zuidwesten van Ieper hebben wij de aanval hervat, samen met de Engelse troepen en een zeer heftige aanval van de Duitsers afgeslagen.

Uit Brussel. Men schrijft ons:

Het wordt werkelijk tijd, dat er meel komt, want de bakker laat zich maar elke twee dagen zien. De bakkerswinkels halen de rolluiken niet meer op en op de gesloten deuren staat aangeplakt: Il n'y a plus de pain aujourd'hui.

De Brusselaars zijn natuurlijk weinig tevreden over de hun opgelegde boete van 5 miljoen frank. Het is dan ook wel hard, te meer, daar de stad Brussel deze boete alleen zal moeten opbrengen, de voorsteden zijn door de boete niet getroffen.

De ontwapening van onze politieagenten (ook die der voorsteden zijn ontwapend) doet de vraag rijzen, hoe die ambtenaren zich kunnen doen eerbiedigen. Het feit is natuurlijk algemeen bekend en kan niet gunstig op de slechte elementen werken. Er wordt nog onderhandeld over de vraag, of inspecteurs van politie hun wapen mogen behouden.

De politieagenten moeten sinds enige dagen tengevolge van een door het Duitse gouvernement uitgevaardigd bevel de Duitse officieren groeten. De laatsten beantwoorden dit saluut beleefd.

Bewoners van Haren, een dorpje ongeveer 7 km van Brussel verwijderd, zeggen, dat woensdag jongstleden een vlieger twee bommen heeft geworpen op het emplacement der door de Duitsers bezette tankinrichtingen der Anglo-Belgian Benzine Company. De bommen misten hun doel.

We hebben ook weer een proclamatie gehad om ons nog eens te herinneren, dat de mark tegen 1,25 frank moet aangenomen worden. Winkels, die dit weigeren te doen, worden door de Duitse overheid met sluiting bedreigd.

Bij proclamatie worden handelaars in meel, tarwe, maïs, rogge, peulvruchten en aardappelen bevolen de bij hen nog aanwezige

voorraden aan de burgemeesters hunner gemeenten vóór 10 november op te geven. Niet aangegeven voorraden zullen in beslag genomen worden. De burgemeesters hebben zorg te dragen, dat het graan gedorst en gemalen wordt.

Parijs, 8 november. Officiële mededeling van vanmiddag drie uur: De aanvallen van de vijand in de richting van Diksmuide en ten noordoosten van Ieper zijn afgeslagen. Op dit gedeelte van het front zijn wij bijna overal tot het offensief overgegaan en zijn met name in de streek ten noorden van Mesen opgeschoten.

Over het algemeen is de toestand op het gehele front bevredigend voor onze legers.

Havre, 8 november. De officiële Belgische kennisgeving luidt:

Aan de IJzer hebben de bondgenoten het grote bruggenhoofd van Nieuwpoort hernomen. De Duitsers houden op de linkeroever der rivier nog St. Joris en enkele boerenhoeven bezet. Deze punten worden thans door onze zware artillerie beschoten.

Diksmuide is vandaag hevig gebombardeerd, een zeer heftige aanval der Duitsers op de stad is afgeslagen.

In de streek van Ieper heeft de vijand verwoede aanvallen gedaan op Bikschote, Klein Zillebeke en ten westen van Wijtschate, die alle zijn afgeslagen door een tegenaanval van de bondgenoten.

Berlijn, 8 november. Officiële mededeling van vanochtend uit het grote hoofdkwartier:

Onze aanvallen bij Ieper en ten westen van Rijsel zijn gisteren voortgezet.

Londen, 8 november. De Times bevat in zijn avondeditie een bericht uit Duinkerken van zaterdagavond half tien, waaraan het volgende is ontleend:

Na een wanhopige aanval, welke een hele week aanhield, is de poging van de Duitsers om door de linie van de bondgenoten bij Ieper heen te breken, mislukt. Erkend moet worden dat onze positie bij Ieper twee dagen geleden ernstig was. De stad zelf werd met grote hevigheid gebombardeerd door de Duitsers en de bondgenoten moesten onder een verwoede beschieting terugtrekken uit de stad, welke aldus een aan niemand toebehorend stuk grondgebied werd, waarboven de granaten van weerszijden uiteenbarstten. De Duitsers deden tenslotte een bovenmenselijke poging om de Engelse stellingen te nemen onder dekking van een hevig bombardement. Grote massa's manschappen werden achtereenvolgens op het uitgekozen punt van ons front geworpen. Aan de woedende aanval werd echter schitterend het hoofd geboden door twee van onze regimenten, een Schots en een van de garde. Zij gingen er met de bajonet op in om de opmars te keren. Het was misschien de vreselijkste bajonetcharge van de hele oorlog, welke hier ons succes teweeg bracht en de breuk in onze linie herstelde. Wederom was de Duitse aanval afgeslagen. Dit was heden hun laatste poging. De Duitsers schieten af en toe nog enige granaten op Ieper af, doch de aanvallen zijn tot staan gebracht. Zij richten thans hun aanval op de linie der bondgenoten te Arras, veertig mijl naar het zuiden, doch niet met dezelfde verwoedheid als bij de aanval van de afgelopen week.

Zo verwoed is het gevecht rond Ieper geweest, dat de verliezen der Duitsers op het reusachtige cijfer van 100.000 worden geschat, hoewel dit cijfer zou kunnen blijken overdreven te zijn.

Geïnterneerden.

Gisteren zijn te Eindhoven nog 3 Belgische militairen ter internering binnengebracht. Vrijdag is er ook nog een Belgisch sergeant geïnterneerd, die van Antwerpen kwam en na lang omzwerven de Nederlandse grens bereikte.

Maandag 9 november 1914 – avondeditie

Belgische vluchtelingen.

Enige tijd geleden is gemeld, dat een regeringskamp voor Belgische vluchtelingen te Roosendaal zou worden opgericht.

Naar thans kan worden gemeld, is hiervan echter afgezien, wegens bezwaren van de militaire overheid daartegen.

Om dezelfde redenen zal het regeringskamp te Hontenisse geen verdere uitbreiding ondergaan, waartoe aanvankelijk het voornemen bestond.

Naar wij vernemen, wordt vanwege de minister van binnenlandse zaken een onderzoek over het gehele land ingesteld, betreffende de vraag, waar nog meer regeringskampen voor Belgische vluchtelingen zouden kunnen worden opgericht, met de bedoeling zoveel mogelijk alle vluchtelingen in deze regeringskampen onder te brengen.

Voor de Belgen.

Hedenmorgen is het Nederlandse stoomschip Jan Blockx, gecharterd door de Amerikaanse gezant, uit Londen alhier aangekomen. Het stoomschip heeft ligplaats genomen aan Furness' loodsen in de Maashaven en met de lossing is dadelijk een begin gemaakt. De voor de Belgen bestemde lading bestaat uit 5477 zakken rijst, 7113 zakken tarwe, 8000 zakken meel, 1412 zakken erwten en 163 zakken bonen.

Van de lading wordt 800 ton geladen in spoorwegwagens, met bestemming naar Luik; de rest gaat in lichters en is in hoofdzaak voor Brussel bestemd.

Bovendien is heden het stoomschip Tellus uit Londen vertrokken met 11.750 zakken tarwe, mede voor Brussel bestemd. Dit stoomschip wordt vanavond hier verwacht.

Verder is voor rekening van de American Commission for Relief in Belgium, door Furness' scheepvaart- en agentuurmaatschappij alhier, een grote hoeveelheid tarwe en tarwebloem aangekocht, samen ongeveer 9000 ton. Deze voorraad zal in 26 lichters vervoerd worden naar Charleroi, Brussel en Luik. Met de gedeeltelijke overlading hiervan is een aanvang gemaakt.

Gewonde Belgische militairen.

Hedenvoormiddag te 11.15 uur zijn uit Breda in het station Delftse Poort alhier aangekomen zeven gewonde Belgische militairen, die te Breda reeds in verpleging waren. Zij zijn met een ambulancewagen naar de Rode Kruiskliniek in de Raampoortstraat gebracht.

Uit de Rode Kruiskliniek zijn heden 4 herstelde Belgische militairen ontslagen, van wie 2 naar Harderwijk worden overgebracht en 2 aan de politie overgegeven. Uit Eudokia zijn heden 3 Belgische militairen hersteld ontslagen, die allen aan de politie zijn overgegeven.

Parijs, 8 november, Officieel bericht van 11 uur 's avonds:

In het noorden schijnt de vijand zijn bedrijvigheid te hebben samengetrokken in de streek van Ieper, zonder resultaat echter. Wij handhaven ons overal.

Berlijn, 9 november. Hedenochtend wordt uit het grote hoofdkwartier ambtelijk gemeld:

Gisterenmiddag hebben verscheidene schepen van de vijand opnieuw hun vuur tegen onze rechtervleugel gericht. Zij werden door onze artillerie snel verdreven.

Een in de avonduren uit Nieuwpoort ondernomen, en 's nachts herhaalde, uitval van de vijand is volkomen mislukt

Ondanks hardnekkige tegenstand zijn onze aanvallen bij Ieper langzaam maar gestadig gevorderd.

De tegenaanvallen van de vijand ten zuidwesten van Ieper zijn afgeslagen. Ettelijke honderden manschappen zijn gevangen gemaakt.

Londen, 8 november. Gisteren werd uit Noord-Frankrijk aan de Times geseind:

Langs de gehele noordelijke slaglinie, in het bijzonder ten oosten van Ieper en tussen Rijsel en Arras, is de strijd weer opnieuw uitgebroken. Onder hevig geschutvuur, dat zij sinds hun nederlaag bij Ieper hadden onderhouden, hebben de Duitsers de tijd gehad hun verstrooide strijdkrachten te reorganiseren en te versterken op een plaats vijf mijl ten oosten van Ieper. Zij verkregen een tijdelijk succes.

Onze mannen waren namelijk negen dagen in de loopgraven geweest en door andere vervangen, zodat zij zich voor de zeer nodige rust konden terugtrekken. De nieuwe troepen waren juist in de loopgraven aangekomen, toen zij door een grote overmacht werden aangevallen. Zij konden de stelling niet houden en trokken buiten het bos achter de verschansingen terug.

De vermoeide manschappen, die waren afgelost, kregen toen bevel terug te keren en de stelling te heroveren. Uitgeput als zij waren, deden zij dat op schitterende wijze. Onder dekking van de mist rukten zij in de vroege morgenuren vooruit en dreven de vijand na een verwoed gevecht van man tegen man uit het bos. De Duitsers weken terug naar onze loopgraven en trachtten daar stand te houden. Zij werken er echter met de bajonet uit gejaagd. In minder dan een uur was de stelling heroverd.

De vijand vlood van het met doden en gewonden bezaaide gevechtsterrein. Onze mannen hadden het meest van het vuur van de machinegeweren geleden, doch hadden de voldoening vier daarvan veroverd te hebben.

De Duitsers handhaven zich nog steeds in hun stelling op enkele mijlen van Ieper. Hun grote kanonnen kunnen nog altijd granaten in de stad werpen. Woensdag ontplofte een granaat in een der straten en werden vier arme, kleine, spelende kinderen gedood. Ook cirkelen er vliegtuigen boven de stad en laten zij bommen vallen. Ik hoor, dat de kerk en het stadhuis beide ernstig beschadigd zijn. Enkele straten zijn bedekt door dakpannen en brokken schoorsteen. Gisterenmorgen stonden verscheidene huizen in de stad in brand.

Blijkbaar maken de Duitsers enig vertoon bij hun aanval op Ieper. Is het een ernstig hernieuwde poging om de stad in te nemen of is het een list om onze troepen daar vast te houden, terwijl de hoofdaanval op de linie van La Bassée geschiedt? Zoals ik u heb medegedeeld, is de toestand op de linie tussen Rijsel en Arras reeds enige weken duister.

Aardenburg, 9 november. Men mag niet meer in of uit Brugge en Maldegem. De tussenliggende bruggen en ook die tussen Sint Laureins en Watervliet (tussen IJzendijke en Eeklo, dus op de weg

naar Gent) zijn opgeblazen, of door het wegnemen van planken onbruikbaar gemaakt. Men vermoedt, dat het is om spionage te beletten en uitvoer van graan, varkens en koeien die in de laatste dagen zeer groot was, tegen te gaan.

Aardenburg, 9 november. De tramdienst Brugge-Aardenburg is gestaakt. Op de bruggen over het Leopoldskanaal bij Strobrugge (Maldegem) en Moerkerke zijn Duitse wachtposten geplaatst.

Terneuzen, 9 november. Blijkens mededeling van de Kommandantur te Gent zijn wijzigingen gebracht in de bepalingen voor uit- en invoer in België. Invoer is toegestaan van alles met uitzondering van sacharine, brandewijn, likeuren en wijnen. Op levensmiddelen mag geen invoerrecht geheven worden. Ook niet op vruchten, chocolade, huishoudelijke artikelen en verder op alle artikelen, die door het Duitse leger gebruikt kunnen worden. Voor alle andere artikelen (in het bijzonder wordt de aandacht gevestigd op tabak, sigaren en sigaretten) moet de belasting betaald worden volgens de tot hertoe in België geldende regels. Behalve van de reeds vermelde zaken is ook uitvoer toegestaan van glas en porselein, uien en machines. Voor de laatste moet telkens een bijzondere toelating gevraagd worden.

Wat het personenverkeer betreft mogen slechts worden doorgelaten Belgen en personen behorende tot de neutrale landen. Alle treinen moeten te Zelzate stoppen en worden daar doorzocht. Van heden af rijden dagelijks drie treinen tot Gent en terug. Door bemiddeling van de Duitse consul alhier kunnen ook de suikerfabrieken te Zelzate en Moerbeke ongestoord doorwerken.

Berlijn, 9 november. Aan de tweede burgemeester van Munchen, die reservekapitein is en aan het hoofd stond van een bij leper gestreden hebbende compagnie, werd de hand stuk geschoten door een dumdukogel. Hij bracht een Engelse infanteriekogel met

afgezaagde loden kern van het slagveld mee en verklaarde volgens de Lokal-Anzeiger, dat de Engelsen aan hun geweren zelfs een inrichting hebben om de loden kern af te knippen.

De bevelhebber van het leger in België, kroonprins Ruprecht van Beieren, maakt melding van dergelijke kogels, waarvan de randen der scherp afgekapte loden mantels de verwondingen nog gruwelijker maken.

Belgische vluchtelingen.

Aan de Belgische vluchtelingen worden voorlopig geen gratis spoorbiljetten uitgereikt, in verband met de omstandigheid dat het Belgisch spoorwegpersoneel weigert de treinen van Essen naar Antwerpen te bedienen.

Te Haarlem is heden met twee Belgische onderwijzers een school geopend, waar 60 Belgische kinderen onderwijs krijgen.

Men meldt ons uit Den Haag:

De oud-minister van oorlog, de heer H. Colijn, thans mededirecteur van de Bataafsche Petroleum-Maatschappij, is de vorige week te 's Gravenhage teruggekeerd van een reis door de het meest door artillerievuur geteisterde streken van België, ten einde zich eens, uit persoonlijk militaire belangstelling, op de hoogte te stellen van sommige toestanden.

De heer Colijn is op die tocht een zeer welwillende ontvangst bereid van de zijde der Duitse autoriteiten. De gouverneur-generaal van België, generaal von der Goltz, deed hem op zijn rondgang vergezellen door de inspecteur van de vestingartillerie von Bailer, die de artillerieaanval op Antwerpen had geleid.

De uitwerking van het Duitse zware geschut had ook op de heer Colijn grote indruk gemaakt.

Uit de Belgische Kempen.

Een onzer medewerkers schreef ons gisteravond:

De gehele Belgische grens van Noord-Brabant is thans door de Duitse troepen bezet.

Zij gedragen zich ordelijk, maar houden een streng toezicht op de inkomende reizigers, die van goede passen moeten voorzien zijn. Auto's en rijwielen worden niet toegelaten, dan met een bijzondere vergunning.

Vele Belgische mannen tussen 16 en 45 jaar, welke zich nog in de Kempen bevonden, zijn over de grens gevlucht, daar de Duitse soldaten overal op hen toezicht houden. Zaterdagmorgen is er van de Duitse gouverneur van de provincie Antwerpen een order gekomen, waarin aan iedereen, die zich in de grensplaatsen bevond, verboden werd om België te verlaten.

Te Turnhout, waar de commandant van de grenstroepen zetelt, ontstond hierdoor een grote consternatie. Een groot aantal mannen zijn zaterdagavond en zondagmorgen langs binnenpaden en over de heide naar Nederland gevlucht. Te Baarle-Nassau was hierdoor het aantal vluchtelingen weer aanmerkelijk toegenomen, terwijl in Turnhout grote ongerustheid heerste onder de bevolking.

Ook Hollanders, die in die plaats vertoefden, mochten niet naar Holland terugkeren, ofschoon ze van passen voorzien waren. Deze hebben toen ook zondagmorgen over de heide en tengevolge van de zware mist niet opgemerkt door de Duitse schildwachten, naar Baarle-Nassau kunnen vluchten. Zondagnamiddag om twee uur is het

bevel plots ingetrokken en kon men weer vrij de grens passeren, waarvan velen gebruik maakten. De Duitse soldaten behandelen de burgers in de grensdorpen vrij goed.

De Duitsers zijn bij de bevolking ingekwartierd en af en toe worden er opvoedingen voor het Duitse leger gedaan. Voor het inkwartieren ontvangen de burgers een bon, die na de oorlog betaalbaar gesteld is.

Onophoudelijk wisselen de troepen op de grenzen elkander af. Zij komen meestal uit de richting Hasselt en Herentals en trekken na een paar dagen op Antwerpen aan. Op het stadhuis in Turnhout zetelen Duitse militairen die de passen viseren enz. en wappert de Duitse adelaar. Overal is huiszoeking gedaan naar verboden wapens, doch er zijn er geen gevonden.

Onder de notabelen zijn gijzelaars gesteld, doch deze zijn spoedig vrijgelaten. Het in de Kempen verschijnend weekblad De Kempenaar heeft van de Duitse overheid verlof gekregen te blijven verschijnen, echter onder toezicht van het Duitse gouvernement.

Verschillende scholen te Turnhout worden maandag weer geopend, o.a. de middelbare stadsschool en het pensionaat St. Victor en enkele andere inrichtingen voor externe leerlingen.

De venters van Nederlandse dagbladen, die in de laatste dagen in de Kempen grof geld verdienden met het verkopen van verschillende kranten, is dit verboden. Een venter, die met Nederlandse kranten in Turnhout aangetroffen werd, is 24 uur opgesloten geweest.

Tot plaatselijk commandant van Turnhout is benoemd de kapitein von Hofe, die zijn intrek nam in de woning van de heer Mesmaekers van Hal, in de Gasthuisstraat. De Duitse soldaten zijn uitsluitend

landstorm en komen in hoofdzaak uit het Bezirk Hagen in Westfalen. Mr. du Four treedt op als waarnemend burgemeester van Turnhout.

Aan de Belgische kust.

Een man van de Matin, die aan boord van een schip de krijgsverrichtingen ter zee aan de Belgische kust heeft gevolgd, meldt:

Behalve de kruiser Venerable bestond het smaldeel uit vijftien torpedo-jagers, met voldoende sterke artillerie, maar weinig diepgang met het oog op het ondiepe vaarwater aan de Belgische kust. De Duitse staf had zijn zinnen op de verovering van Nieuwpoort gezet en zond daar massa's troepen, gevolgd door geduchte artillerie, op af. De vloot heeft die troepen onophoudelijk beschoten en richtte in de Duitse gelederen een slachting aan.

Gepantserde schepen met zware kanonnen van grote draagkracht bestookten het land over een afstand van meer dan 10 km en hebben een hels vuur over die vlakke streek uitgebraakt. De vijand was gemakkelijk te herkennen.

De Duitsers hebben verschrikkelijke verliezen geleden. Hun batterijen werden vernield, en ofschoon zij enkele van hun zwaarste kanonnen naar de kust hadden gezonden, deed hun vuur de schepen der bondgenoten maar weinig schade. De verliezen, die het Franse smaldeel leed, waren onbetekenend. Op 30 oktober werd een van de torpedojagers, de Avonturier, die heldhaftig de stroombreker van Nieuwpoort naderde om de batterij van de vijand te vernielen, als het ware bedolven onder een hagel van zware projectielen, die rondom uiteenspatten. Maar niemand aan boord werd gewond. De Duitse batterij werd door het vuur van de Avonturier verwoest.

Van de Limburgse grens.

Behalve de officieren blijven te Maaseik nog steeds 500 Duitse militairen ingekwartierd. Een der officieren verklaarde, dat elk oogenblik het bevel kan afkomen, dat zij zich naar Antwerpen moeten begeven. In dit geval zullen zij door anderen vervangen worden, omdat deze dekking langs de grens onmogelijk meer achterwege kan blijven.

Van Franse zijde.

De mededeling van het Franse gezantschap te 's Gravenhage omtrent de krijgsverrichtingen, luidt onder dagtekening van heden:

Gisteren is het gevecht tussen de Noordzee en de Leie minder hevig geweest. Enkele afzonderlijke vijandelijke aanvallen werden in de richting van Diksmuide en ten noordoosten van Ieper afgeslagen. Op schier geheel dit front zijn wij op onze beurt aanvallend opgetreden en zijn wij meer bepaaldelijk in de streek ten noorden van Mesen vooruitgekomen.